

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta - Katedra psychologie
Celetná 20, Praha 1

Posudek vedoucí na diplomovou práci

Název práce: Kreativita a produkce hudby: Porovnání efektu hudební improvizace s efektem hraní z not na divergentní myšlení
Autorka: Bc. Barbora Pavlíková
Vedoucí práce: Barbora Keřková, Ph.D.,
Národní ústav duševního zdraví
Topolová 748, Klecany

PŘÍNOSEM diplomové práce je podrobný rozbor provázanosti mezi hrou na hudební nástroj a divergentním myšlením, dále empirické ověření tohoto vztahu u různých skupin probandů. Toto téma je dosud relativně neprošetřené, při čemž autorka oboru nabízí i několik dílčích, nicméně hodnotných metodických zlepšení. I proto věřím, že by práce mohla představovat základ pro budoucí publikaci v kvalitním odborném periodiku.

Specificky bylo **CÍLEM** práce: 1) sledovat efekt hry na hudební nástroj vůči výkonu v testu AUT, a 2) porovnat jej mezi dvěma skupinami: hráči z not a improvizujícími. Vzhledem k již dřívějším studijním výsledkům mohl být očekáván pozitivní efekt hudební improvizace na divergentní myšlení. Metodicky hodnotné, v daném oboru nicméně dosud zřídka využitě doplnění tak představovala právě skupina hráčů z not, využita i jako aktivní kontrola.

Po **FORMÁLNÍ STRÁNCE** předložená práce obsahuje 105 stran včetně seznamu literatury a 4 příloh. Práce vychází z více jak sta odborných zdrojů, primárních i sekundárních, většinou cizojazyčných. Zdroje jsou citovány celkem konzistentně dle APA, v příslušném formátovacím stylu jsou vyobrazeny i tabulky. Místy se v textu anebo tabulkách vyskytují duplicitní informace. Práce je jinak přehledně členěna, přiměřeně rovnoměrně mezi teoretickou a empirickou část.

TEORETICKÁ ČÁST zahrnuje vymezení kreativity, divergentního myšlení a způsobů jejich měření, se zvláštním přihlédnutím k testu AUT, využívaném ve vlastním výzkumu. Ačkoli je AUT jedna z nejpoužívanějších měř divergentního myšlení, způsoby administrace a skórování se mezi různými výzkumnými týmy značně liší. Autorka se této problematice věnuje pečlivě a s kritickým náhledem, čímž čtenáři poskytuje hodnotný podklad pro některá z následných metodických rozhodnutí, dále i interpretaci vlastních výsledků. Poslední kapitola teoretické části se věnuje hudbě, a to jak obecným efektům hry na hudební nástroj, tak specificky vlivu improvizace na divergentní myšlení. Jednotlivé studie jsou přitom vhodně zvoleny a férově komentovány. Celkově je teorie diplomové práce kvalitně zpracována. Ačkoli místy zdánlivě zabíhá mimo vymezené téma, relevance jednotlivých částí je nakonec napříč empirickou částí dostatečně opodstatněna.

EMPIRICKÁ ČÁST začíná stanovením výzkumných cílů, otázek a hypotéz. I vzhledem k charakteru studie jsou hypotézy vhodně položeny, při čemž specifická očekávání autorka popisuje ve studijních cílech. Celkem se výzkumu zúčastnilo 30 osob, tedy číslo, které bylo dle provedené power analýzy přibližně dostačující pro interpretaci základních testů typu párového t-testu, ale které jinak samozřejmě omezovalo možnosti komplexnějšího statistického řešení. Vzhledem k náročnosti výzkumného projektu nicméně považuji i získání 30 probandů za chválný. V průběhu řešení přitom autorka postupovala velice samostatně. Zajistila si etické schválení projektu, nábor účastníků dle předem daných kritérií, dále i studentskou výpomoc pro samotný sběr dat, v rámci kterého byla vyšetření prováděna osobně po jednotlivcích, na různých místech v Praze dle možností daného účastníka. Oceňuji přístup k účastníkům, zajišťující jejich komfort, dále pečlivou práci s přípravou testových materiálů a jejich vyhodnocením. Zejména u AUT, který i vzhledem k chybějící

standardizaci ještě nebyl validován pro české prostředí, bylo nutné vybrat vhodnou úvodní instrukci, převést ji—mimo jiné i za využití zpětného překladu—do českého jazyka, dále stanovit pro daný výzkum relevantní metodu skórování. Všechny tyto kroky jsou přitom excelentně provedeny, dokumentovány a zdůvodněny.

Výsledky výzkumného projektu ukázaly na tendenci k vyšším AUT skórum u improvizujících účastníků, naopak na tendenci k nižším skórum u hráčů z not. Na úrovni jednotlivých skupin se však tyto změny neprojeví jako statisticky významné, i když u jednoho z AUT skóru zřejmě vedly k signifikantnímu meziskupinovému rozdílu v retestu. Přímé porovnání efektu improvizace a hraní z not bylo nakonec provedeno metodou MANOVA s opakovaným měřením, nesignifikantní výsledky zde však—jak autorka správně upozorňuje—bylo vzhledem k síle testu nutné brát s rezervou. V rámci možností daných velikostí vzorku byl statistický přístup vhodně zvolen, i když v rozboru jednotlivých kroků lze spatřovat drobné slabiny. Například v popisu vzorku mohla být podrobněji objasněna volba korekce pro chi-square test nebo naopak nevyužití korekce/ neparametrického řešení pro některé t-testy, které jinak kvůli nesplněným předpokladům nebyly interpretovány. Dále by pro lepší náhled do některých výsledků, například korelací provedených v rámci explorační, mohlo být užitečné jejich grafické zpracování. Konečná **DISKUZE** výsledků je pak stručná, jejich interpretace je nicméně vesměs férová a logická. Vynikajícím jsou zpracovány limitace studie, kde autorka neopomíjí reflektovat vysoké korelace mezi jednotlivým AUT skóry nebo chybějící counterbalancing, dále představuje vhodná doporučení pro budoucí výzkum. Závěry práce jsou dostatečně opodstatněné.

OTÁZKY K DISKUZI:

- Lewis a Lovatt (2013) ve své studii, která diplomové práci z části sloužila i jako metodický podklad, shledali u improvizujících signifikantní zlepšení ve většině AUT skóru. Jaké faktory—krom už v práci zmiňovaných odlišností ve způsobu vedení improvizace—mohly přispět rozdílnosti vlastního výsledků?
- Vzhledem k některým metodickým postupům a výsledkům by mohla být diplomová práce podkladem pro odbornou publikaci. Jaké kroky by autorka sama vnímala jak stěžejní pro to, aby byla taková publikace možná?

SOUHRNEM hodnotím předloženou diplomovou práci jako zdařilou. Mezi silné stránky patří některé metodické postupy, práce s testovými materiály a přístup k účastníkům. Slabinou jsou krom velikosti vzorku občasné nejasnosti statistického postupu. Vzhledem k náročnosti výzkumného projektu nicméně i navzdory těmto výtkám práci **HODNOTÍM VÝBORNĚ** a **DOPORUČUJI K OBHAJOBĚ**.

V Praze 10. května 2024

Barbora Keřková, Ph.D.